

РЕШЕНИЕ

№ 1208

гр. София, 29.02.2024 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

СОФИЙСКИ ГРАДСКИ СЪД, ВЪЗЗ. IV-A СЪСТАВ, в публично заседание на дванадесети февруари през две хиляди двадесет и четвърта година в следния състав:

Председател: Стела Кацарова

Членове: Йоана М. Генжова
Виктория Мингова

при участието на секретаря Цветелина П. Добрева Кочовски като разгледа докладваното от Стела Кацарова Въззивно гражданско дело № 20231100504643 по описа за 2023 година

Производството е по реда на чл. 258 и сл. ГПК.

С решение от 20.12.2022 г., гр.д. 31918/2021 г., СРС, 118 с-в се ОТХВЪРЛЯ предявения от Л. Ж. Д. срещу „ПКБ“ ЕООД главен иск с правно основание чл. 26 , ал. 1, предл. 1, 2, 3 ЗЗД за прогласяване нищожност на договор за потребителски кредит № 30040036557 от 17.10.2019 г., ОТХВЪРЛЯ предявените от Л. Ж. Д. срещу „ПКБ“ ЕООД евентуални иски с правно основание чл. 26 , ал. 1, предл. 1, 2, 3 ЗЗД за прогласяване нищожност на клаузите от договор за потребителски кредит № 30040036557 от 17.10.2019 г., с които е уговорена договорна възнаградителна лихва в размер на 41,00 % и ГПР в размер на 49,14 %, ПРОГЛАСЯВА ЗА НИЩОЖНИ клаузите на договор за потребителски кредит № 30040036557 от 17.10.2019 г., сключен между Л. Ж. Д. и „ПКБ“ ЕООД, предвиждащи заплащането на възнаграждение за допълнителна услуга „FastФаст“ в размер на 1 500 лева и възнаграждение за допълнителна услуга „Flexу-Флекси“ в размер на 2 900 лева, като ОСЪЖДА ответника да заплати на ищцата сумата 408,94 лева – разноси, а ищцата да заплати на ответника сумата 60 лева –

разноски.

Срещу решението в частта, с която са отхвърлени исковете постъпва въззивна жалба от ищеца Л. Ж. Д.. Счита, че клаузите на договора за кредит са неравноправни, поради което същият е изцяло нищожен. Иска се отмяна на решението в тази част и постановяване на друго, с което да се уважат исковете. Оспорва жалбата на ответника по исковете.

Въззиваемият – ответникът по исковете „ПКБ“ ЕООД оспорва жалбата. Възразява, че уговорената възнаградителна лихва не представлява единствено възнаграждение за ползване на главницата, а е цената на услугата по отпуснатия заем. ЗПК не изисква математически алгоритъм за изчисляване и уговаряне на лихва и ГПР, който е уговорен в съответствие с чл. 19, ал. 4 ЗПК. Ищцата усвоява изцяло кредита, като с част от сумата е рефинансирано старо задължение, а остатъкът е изплатен в брой.

Софийският градски съд, IV-А с-в, след съвещание и като обсъди по реда на чл.269 ГПК наведените в жалбата оплаквания, приема за установено от фактическа и правна страна следното:

Въззивната жалба е подадена в срока по чл. 259, ал. 1 ГПК от надлежна страна и е допустима, а разгледана по същество е **основателна**.

Решението е изцяло валидно, а в обжалваната част е допустимо и неправилно.

В отговор на оплакванията по жалбата, въззивният съд приема следното:

Предявени са искове с правно основание чл. 26 , ал. 1, предл. 1, 2 и 3 ЗЗД.

По силата на Договор за потребителски кредит № 30040036557 от 17.10.2019 г., ответникът по исковете „ПКБ“ ЕООД предоставя на ищцата Л. Ж. Д. кредит от 5 000 лв., подлежащ на връщане на 36 анюитетни месечни вноски от по 240,54 лв. Уговорен е годишен процент на разходите 49,14 % и годишен лихвен процент от 41 %.

Сключеният между страните договор за кредит е потребителски по смисъла на чл. 9 ЗПК.

Не са спазени изискванията на чл. 11, ал. 1, т. 11 ЗПК, а именно:

условията за издължаване на кредита от потребителя, включително погасителния план да съдържащ информация за размера, броя, периодичността и датите на плащане на погасителните вноски, последователността на разпределение на вноските между различните неизплатени суми, дължими при различни лихвени проценти за целите на погасяването.

Не е спазена и следващата т. 12 относно информация за правото на потребителя при погасяване на главницата по срочен договор за кредит да получи при поискване и безвъзмездно, във всеки един момент от изпълнението на договора, извлечение по сметка под формата на погасителен план за извършените и предстоящите плащания; погасителният план посочва дължимите плащания и сроковете и условията за извършването на тези плащания; планът съдържа разбивка на всяка погасителна вноска, показваща погасяването на главницата, лихвата, изчислена на базата на лихвения процент, и когато е приложимо, допълнителните разходи; когато лихвеният процент не е фиксиран или когато допълнителните разходи могат да бъдат променени съгласно договора за кредит, в погасителния план се посочва ясно, че информацията, съдържаща се в плана, е валидна само до последваща промяна на лихвения процент или на допълнителните разходи съгласно договора за кредит.

Допуснато е нарушение на чл. 19, ал. 1 ЗПК, според който ГПР по кредита изразява общите разходи по кредита за потребителя, настоящи или бъдещи (лихви, други преки или косвени разходи, комисиони, възнаграждения от всякакъв вид, в т.ч. тези, дължими на посредниците за сключване на договора), изразени като годишен процент от общия размер на предоставения кредит. В решение на СЕС по дело С-686/2019 г. се приема, че „общи разходи по кредита за потребителя“ обхваща всички разходи, които потребителят е длъжен да заплати по договора за кредит и които са известни на кредитора, включително комисионите, които кредитополучателят е длъжен да заплати на кредитора.

В тази връзка, към процесния договор, освен липсата на подробен погасителен план, отсъства и напълно изчерпателна информация за вида и размера на компонентите, включени във всяка една анюитетна вноска. Клаузите на договора не внасят достатъчно яснота кои точно са

компонентите, които формират годишния процент на разходите, включително доколко касаят и възнаградителната лихва. Уговорените допълнителни възнаграждения, такси и разноски за услуги по кредита са предвидени като отделни задължения, вместо да бъдат включени изрично в ГПР. Такива са допълнителна задължителна услуга „Поискани от клиента допълнителни възможности“, допълнителна незадължителна услуга „FastФаст“ за приоритетно разглеждане на искането за отпускане на кредита - 1 500 лв., както и допълнителна незадължителна услуга „Flexy-Флекси“ относно правото на клиента да променя погасителния си план при изпълнение на специфичните изисквания - 2 900 лв. В резултат, задължението по кредита се увеличава от 8 658,50 лв. на общо 13 058,50 лв., а месечната вноска се увеличава от 240,54 лв. на 362,77 лв.

Отделно, при съотношение с усвоения кредит от 5 000 лв., размерът на възнаградителната лихва, като компонент от ГПР съгласно чл. 19, ал. 1 ЗПК, с фиксиран размер от 41 %, неколккратно превишава размера на нормативния минимум за законната лихва от 10 %, като очевидно включва и още едно допълнително, но неуредено изрично, възнаграждение за кредитора. След като тази лихва, участваща във формирането на ГПР, надвишава размера на нормативния минимум, това неминуемо рефлектира и върху размера на ГПР, като го повишава.

Така уговореният размер на ГПР от 49,14 %, но без посочените „скрити възнаграждения“, които биха го оскъпили, води до заобикаляне на чл. 19, ал. 4 ЗПК, регламентиращ императивното ограничение, че годишният процент на разходите не може да бъде по-висок от пет пъти размера на законната лихва по просрочени задължения в левове и във валута, определена с постановление на Министерския съвет на Република *****, а именно 10 %, т.е. ГПР да не е по-висок от 50 %. Налице е и поставяне на потребителя, като по-слаба страна по правоотношението, в неизгодна позиция, което противоречи с принципа за добрите нрави.

Предвид изложеното, нищожна е уговорката за фиксирания размер на договорната възнаградителна лихва от 41 %, поради нарушен принцип на справедливост и добрите нрави по смисъла на чл. 26, ал. 1 ЗЗД. При извършена преценка за нищожност към момента на договарянето, въззивният съд съпоставя следните критерии: лихвата е предвидена като възнаградителна

за ползване на предоставения кредит, преди пълното му изплащане, а не като мораторна за неизпълнение. Размерът значително превишава този на предвидимите към момента на договарянето обичайни вреди за ищеца от пропуснатите ползи при разсроченото изплащане. Същевременно уговореният размер несправедливо и прекомерно оскъпява кредита за потребителя, като икономически по-слабата страна в правоотношението. Получаването на подобна възнаградителна лихва, вместо да обезщети адекватно изправната страна, води до нейното неоснователно обогатяване за сметка на потребителя.

Съобразно чл. 143 и чл. 146, ал. 1 ЗЗП, нищожна е като неравноправна клауза в договор, сключен с потребител, всяка уговорка в негова вреда, която не отговаря на изискването за добросъвестност и води до значително неравновесие между правата и задълженията на търговеца или доставчика и потребителя, освен ако клаузата е уговорена индивидуално. Презумпцията на чл. 146, ал. 4 ЗЗП не е оборена. Не се доказва, потребителят при договарянето да е разполагал с възможност да изрази становище и повлияе върху съдържанието на договора и конкретните клаузи. Обсъдените клаузи са нищожни, като неравноправни поради противоречие със закона, неговото заобикаляне и накърняване на добрите нрави – чл. 26, ал. 1 ЗЗД, изключване и ограничаване правата на потребителя – чл. 20, ал. 1 ЗПК, имащи за цел и резултат заобикаляне на закона – чл. 21, ал. 1 ЗПК и с оглед неспазено изискуемо съдържание – чл. 22 ЗПК вр. чл. 11, ал.1, т. 10 вр. 19, ал. 1 ЗПК. Главният иск с правно основание чл. 26 , ал. 1, предл. 1, 2, 3 ЗЗД за прогласяване нищожност на договор за потребителски кредит е основателен.

Предвид уважаването на главния иск, не настъпва вътрешнопроцесуалното условие за произнасяне по същество относно евентуалните иски с правно основание чл. 26 , ал. 1, предл. 1, 2, 3 ЗЗД за прогласяване нищожност на клаузите от договора за уговорена възнаградителна лихва от 41,00 % и ГПР от 49,14 %, чието разглеждане е предварително обусловено от отхвърляне на главния иск.

Крайните изводи на двете съдебни инстанции не съвпадат. Първоинстанционното решение на основание чл. 271, ал. 1, изр. 1, предл. 3 ГПК следва да се отмени в частта, с която е отхвърлен главният иск и тази за разноските, възложени в тежест на ищцата, като вместо него да се постанови

друго, с което същият се уважи. Решението следва да се обезсили в частта, с която се отхвърлят евентуални иски.

Решението в останалата част, с която са уважени евентуални исковите, като необжалвано е влязло в сила.

Ищцата пред първа инстанция реализира разноси за лв. – 522,34 д.т., 200 лв. – депозит за ССЕ и 300 лв. – платено в брой възнаграждение за един адвокат, от които след приспадане на присъдените от СРС 408,94 лв., остават дължими разноси от 286,60, а пред въззивна установява 261,17 лв. - д.т. и 500 лв. – платено в брой адвокатско възнаграждение, или общо 1 047,77 лв. за двете инстанции.

По изложените съображения, Софийският градски съд, IV-А с-в

РЕШИ:

ОТМЕНЯ решение от 20.12.2022 г., гр.д. 31918/2021 г., СРС, 118 с-в в частта, с която ОТХВЪРЛЯ предявления от Л. Ж. Д. срещу „ПКБ“ ЕООД главен иск с правно основание чл. 26, ал. 1, предл. 1, 2, 3 ЗЗД за прогласяване нищожност на договор за потребителски кредит № 30040036557 от 17.10.2019 г., ОТХВЪРЛЯ предявените от Л. Ж. Д. срещу „ПКБ“ ЕООД евентуални иски с правно основание чл. 26, ал. 1, предл. 1, 2, 3 ЗЗД за прогласяване нищожност на клаузите от договор за потребителски кредит № 30040036557 от 17.10.2019 г., с които е уговорена договорна възнаградителна лихва в размер на 41,00 % и ГПР в размер на 49,14 % и ОСЪЖДА Л. Ж. Д. да заплати на „ПКБ“ ЕООД сумата 60 лева – разноси, като вместо него **ПОСТАНОВЯВА:**

ПРОГЛАСЯВА на основание чл. 26, ал. 1, предл. 1, 2 и 3 ЗЗД нищожност на договор за потребителски кредит № 30040036557 от 17.10.2019 г., сключен между „ПКБ“ АД и Л. Ж. Д..

ОБЕЗСИЛВА решение от 20.12.2022 г., гр.д. 31918/2021 г., СРС, 118 с-в в частта, с която ОТХВЪРЛЯ предявените от Л. Ж. Д. срещу „ПКБ“ ЕООД евентуални иски с правно основание чл. 26, ал. 1, предл. 1, 2, 3 ЗЗД за прогласяване нищожност на клаузите от договор за потребителски кредит № 30040036557 от 17.10.2019 г., с които е уговорена договорна възнаградителна

лихва в размер на 41,00 % и ГПР в размер на 49,14 %.

ОСЪЖДА „ПКБ“ ЕООД, със седалище: гр. София, бул. „*****“ №
***** да заплати на Л. Ж. Д., ЕГН *****, с адрес: гр. София, ж.к.
„*****“ сумата 1 047,77 лв. – разноси за първа и въззивна инстанция.

Решението подлежи на касационно обжалване пред Върховния
касационен съд в едномесечен срок от връчване препис на страните.

Председател: _____

Членове:

1. _____

2. _____